

zahraníče

Jan Doležel
student DIFA JAMU

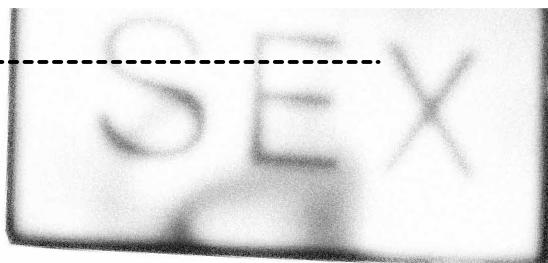
Psát živě a na živo a co je kolem?

Brněnská platforma pro performativní umění Terén v polovině dubna uvedla projekt Sex polského režiséra Wojtka Ziemilského. Skupina performerů z řad osobností spojených více či méně s literaturou a veřejným prostorem v ní v živém čase společně tvoří textovou plochu v prostředí online dokumentu. Sex otvírá otázku o možnostech sdílení, spolupráce nebo kolektivní tvorby, a to v pozici tvůrců i diváků.

Zásadním programovým pilířem pole pro performativní umění Terén je záměr vstupovat do veřejného prostoru. A to nikoliv pouze prostřednictvím témat, která ve svém programu tvořeném různorodými událostmi od performance přes happenings po koncerty akcentuje, ale také konkrétním hracím prostorem. Zásadní dramaturgickou roli hraje právě i místo, kde se daná událost odehrává. Do veřejného prostoru se tedy nevstupuje z pozice divadelníků uzavřených v divadelních budovách, ale tvůrců přítomných na místech, která nejsou primárně určená pro divadlo.

Nejinak tomu je i v případě projektu Wojtka Ziemilského Sex, pro který byl zvolen Dům umění města Brna. V centrální části dolního rozlehlého foyer, kde je obvykle pokladna a galerijní knihkupectví, je vystavěno provizorní obdélníkové podium. Je na něm velký stůl s šesti židlemi

62 a šesti notebooky. Nad každým z míst je umístěn

televizor s širokouhlou obrazovkou, na kterém je možné sledovat, co se děje na obrazovkách notebooků. Stůl je obsazen ze tří stran, na každé straně dvě místa. Před čtvrtou stranou stojí panel se zavěšenými tablety. Kromě toho je v prostoru ještě šest širokoúhlých obrazovek, na kterých vidíme tváře šesti performerů.

Kolem stolu sedí tři ženy a tři muži. Básnířka Bernardeta Babáková, novinářka a překladatelka Zuzana Fuksová, hudebnice Markéta Lisá, architekt a hudebník Ivan Palacký, dramatik S.d.Ch. a redaktor a novinář Vojtěch Staněk. V mnoha ohledech jde o velice různorodou skupinu – oborově, zájmově a v neposlední řadě i věkově. Tyto parametry ovšem nehrají roli, nejde o to vytvořit kompaktní dílo, které bude rámovat umělecká, názorová, generační nebo jiná shoda. Ziemilského zajímá něco naprosto jiného.

V manifestu, který byl publikován v rámci virtuálního programu projektu, si Ziemilski pokládá jednu zásadní otázku: „Co se stalo s prostorem?“. Tato otázka je za současné situace naprosto na místě. Lidé se ze sdílených vnitřních i venkovních prostor vytratil, protože se stali navzájem nebezpečnými. Místem, které se stalo v období nuceného odloučení prostorem pro sdílení, jsou různé virtuální platformy. Proto nechává Ziemilski performery a performerky mezi sebou komunikovat prostřednictvím sdílené excelové tabulky. V manifestu k tomu dodává toto: „V kolaborativním dokumentu se z performerů stávají spisovatelé. Psaní naživo

SEX
(W. Ziemilski, Terén)
foto A. Holubovský

potom tvoří performance. Vidíme je hrát.“ Zde vzniká zásadní oxymoron – je zde ohledávána materialita virtuality. Děje se tak prostřednictvím narušení základní konstanty virtuální komunikace, kterou je fyzické odloučení. Zde sedí performeré vedle sebe, jsou tedy ve fyzickém kontaktu, ten ovšem nerozvíjejí, rozvíjejí kontakt virtuální.

Tím se dostáváme k druhé otázce z manifestu:

„Proč sex?“. Slovo sex v názvu projektu může vyvolat dojem, že hlavním tématem bude sex jako fyzický akt, je tomu přesně naopak. Ziemilski si definuje sex mnohem abstraktněji, nezajímá ho konkrétní jednání, ale co stojí za ním a kolem něj. Sex jako platforma pro myšlení o sdíleném prostoru, intimitě nebo překračování hranic. Z této širší perspektivy lze vnímat i celou performanci.

SEX
(W. Ziemiński, Terén)
foto A. Holubovský

Jedná se o silně konceptuální záležitost. Celý večer je sice strukturovaný do čtyř aktů, jejichž název se vždy vztahuje k tématu sexu, v tomto směru lze mluvit o konceptu, který za výstavbou celého projektu stojí. Ale samotné texty, které performéři živě vytvářejí, se k tématu vážou velice volně – vlastně vůbec nejde o to, co jednotliví performéři píšou. Víc než o uměleckou tvorbu jde o pouhou produkci materie. Středem zájmu

není obsah toho, co se píše, ale psaní samotné. Do popředí vystupuje spontaneita a zvláštní druh blízkosti. Paradox sdíleného nesdílení.

V zhruba 75 minut trvající události je tak divácky mnohem zajímavější dění, které vybočuje z vytyčených hranic události. Každý úsměv na tváři performerera nebo vzájemné šeptání si něčeho do ucha narušuje strohé a povětšinou neatraktivní dění. V tomto směru se diváci dostávají do pozice voyerů,

SEX
(W. Ziemiński, Terén)
foto A. Holubovský

kterým je primárně určeno sledovat slova napsaná v tabulce, ať už na obrazovkách nebo v tabletech, mnohem zajímavější je však sledovat vše kolem.

Sex bylo možné sledovat online prostřednictvím streamu nebo v omezeném počtu diváků přímo na místě. Moje zkušenost vychází z přítomnosti přímo v Domě umění. Ta umožňuje účastníkovi si vybrat, co právě bude sledovat, na kterého performerera či performerku se zaměří, kterou linku vzájemného psaní v dokumentu bude sledovat. I z této perspektivy bylo zajímavé se události účastnit, protože zde byl upřený fokus nejenom na samotný obsah psaní, ale i na to, jak psaní vzniká. Je otázka, nakolik významotvorné bylo sledovat streamovaný přenos, kde je předváběr

určený stříhem. V tomto směru se vyjevuje hlavní problém Sexu, a to při jeho sledování přímo na místě i prostřednictvím streamu. Jde sice o formálně velice nápaditý koncept, ale v součinnosti s poměrně neatraktivní a spotřební obsahovou stránkou je neúnosný. ♠

Kolektiv: Sex

réžia W. Ziemiński dramaturgická spolupráca
M. Jiříčka Stojowska réžia streamu A. Babjárová
kamera S. Sliwková účinkují B. Babáková, M. Lisá,
Z. Fuksová, S.d.Ch., I. Palacký, V. Staněk
premiéra 19. apríl 2021, Dům umění města Brna